

Fredagen den 7 november

Kl. 15.00

Förhandlingarna leddes av fru tredje vice talmannen.

§ 1 Justerades protokollen för den 29 oktober.

§ 2 Föredrogs och hänvisades

Propositioner

1975/76:58 till näringsutskottet

1975/76:65 till finansutskottet

§ 3 Föredrogs och hänvisades

Motioner

1975/76:35 till näringsutskottet

1975/76:36 och 37 till socialförsäkringsutskottet

§ 4 Föredrogs och bifölls interpellationsframställningen 1975/76:51.

§ 5 Anmälades och bordlades

Propositioner

1975/76:13 med förslag till ändring i sjömanslagen (1973:282)

1975/76:22 om ändrade regler för studiesocialt stöd

1975/76:25 med förslag om tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1975/76

1975/76:43 om godkännande av konventionen den 10 april 1972 om förbud mot utveckling, framställning och lagring av bakteriologiska (biologiska) vapen och toxinvapen samt om deras förstöring

1975/76:54 med förslag till lag om ändring i luftfartslagen (1957:297)

1975/76:64 med förslag till lag om ändring i rättegångsbalken m. m.

1975/76:66 om medelstillskott till Svenska Utvecklingsaktiebolaget

1975/76:67 med förslag till terrängkörningslag

1975/76:70 om ändring i uppbördslagen (1953:272), m. m.

1975/76:73 om kultur- och fritidsverksamhet inom handelsflottan

§ 6 Anmälades och bordlades

Konstitutionsutskottets betänkande

1975/76:21 med anledning av motion om översyn av reglerna om ansvar för beljugande av myndighet

Finansutskottets betänkanden

1975/76:1 med anledning av motion om särskild ekonomisk information

i riksdagsärenden rörande utökade uppgifter för primärkommun och landstingskommun

- 1975/76:2 med anledning av motion om statlig planering
1975/76:3 med anledning av motion om den ekonomisk-politiska målsättningen
1975/76:4 med anledning av motion om redovisningen av underlaget för budgetpropositionen
1975/76:5 med anledning av motion om allmänna pensionsfondens placeringspolitik
1975/76:6 med anledning av motioner om utredning angående det enskilda sparandet m. m.
1975/76:7 med anledning av motioner om ökat antal sedelvalörer samt om nya motiv på sedlar
1975/76:8 med anledning av motion om statliga tjänstebilar av svensk tillverkning
1975/76:9 med anledning av propositionen 1975/76:2 om försäljning av viss allmänna arvsfonden tillfallen fast egendom
1975/76:10 med anledning av förslag till ändring av vissa bestämmelser om arvoden i bankoreglementet (RFS 1975:6)

Skatteutskottets betänkanden

- 1975/76:10 med anledning av propositionen 1975/76:9 med förslag till godkännande av avtal mellan Sverige och Brasilien för undvikande av dubbelbeskattning beträffande inkomstskatter, m. m.
1975/76:11 med anledning av propositionen 1975/76:10 med förslag till godkännande av avtal mellan Sverige och Malta för undvikande av dubbelbeskattning beträffande inkomstskatter, m. m.

Justitieukskottets betänkanden

- 1975/76:2 med anledning av motioner om pornografi m. m.
1975/76:4 med anledning av motion om upphävande av lagen om tillfälligt omhändertagande
1975/76:6 med anledning av motioner om upphävande av brottsbalkens bestämmelse om beljugande av myndighet
1975/76:7 med anledning av motion om ersättning åt brandmannen Lars-Enoch Pettersson
1975/76:9 med anledning av motion om vidgade möjligheter till notarietjänstgöring
1975/76:14 med anledning av propositionen 1975/76:3 med förslag till lag om internationellt samarbete rörande lagföring för brott, m. m.

Försvarsutskottets betänkanden

- 1975/76:1 med anledning av motion angående försvarets flygverksamhet i Kristianstadsregionen
1975/76:2 med anledning av motion om förläggande av artilleriskjutskolan till Älvdalen

1975/76:3 med anledning av motion om statsbidrag till fritidssysselsättningar för värnpliktiga

1975/76:4 med anledning av motion om utlämnande i körkortsärenden av uppgifter om orsak till frikallelse från värnpliktstjänstgöring

1975/76:5 med anledning av motion om försvarspolitiken, såvitt gäller åtgärder för de värnpliktiga

1975/76:6 med anledning av motion om anstånd med repetitionsutbildning för att närvara vid eget barns födelse

1975/76:7 med anledning av motion om själavården vid försvarsmakten

1975/76:8 med anledning av motion om förbud mot tillverkning och import av giftiga kemiska stridsmedel

Socialförsäkringsutskottets betänkande

1975/76:8 med anledning av motion om förtidspension vid alkoholism

Socialutskottets betänkanden

1975/76:12 med anledning av motion om omhändertagande och förverkande av beruningsmedel m. m. i vissa fall

1975/76:13 med anledning av motion om stöd till enskild verksamhet på vård- och utbildningsområdena, m. m.

Trafikutskottets betänkande

1975/76:3 med anledning av motioner angående trafiksäkerhet och trafikföreskrifter samt körkortsfrågor

Näringsutskottets betänkanden

1975/76:1 med anledning av motion om bankernas kreditupplysningsverksamhet

1975/76:2 med anledning av motion om val av huvudmän i sparbank

§ 7 Anmälan av interpellationer

Anmäldes och bordlades följande interpellationer som ingivits till kammarkansliet

den 6 november

1975/76:52 av herr *Hugosson* (s) till herr justitieministern om vissa ändringar i kreditupplysningslagen:

Kreditupplysningslagen har nu varit i kraft sedan den 1 juli 1974 och erfarenheterna av lagens tillämpning torde i stort sett vara positiva. Branschen har snabbt anpassat sig till det regelsystem som lagen föreskriver, och allmänhetens ökade insyn i kreditupplysningsverksamheten har lett till att riskerna för att kreditupplysningsverksamheten skall medföra otill-

Fredagen den
7 november 1975

*Anmälan av
interpellationer*

börligt intrång i den personliga integriteten i hög grad minskat. Datainspektionens tillståndsprovning och fortlöpande tillsyn över verksamheten har uppenbarligen haft en sanerande inverkan på branschen.

Kreditupplysningsutredningen föreslog i sitt betänkande som föregick lagförslaget en längre gående insyn än vad som blev fallet i den nu gällande lagen. Bl. a. föreslog utredningen att den som begär registerbesked från ett kreditupplysningsföretag även skulle få uppgift om vem som erhållit kreditupplysning om honom under det senaste året samt att den kopia som den omfrågade får om innehållet i en lämnad kreditupplysning även skulle innehålla uppgift om vem som tagit kreditupplysningen.

Under den tid lagen varit i kraft har det visat sig att registerbesked i relativt begränsad omfattning begärts av allmänheten. Orsaken härtill torde vara att varje gång ett kreditupplysningsföretag lämnar en upplysning får den omfrågade en kopia av upplysningen. I de flesta fall torde då den omfrågade ha klart för sig vem det är som begärt upplysningen även om det inte framgår av kopian. I många fall är emellertid inte så fallet och det har skapat stora problem, inte minst för datainspektionen.

När departementschefen i propositionen inte följde utredningens förslag motiverades detta bl. a. med att den enskilde i allmänhet torde ha ett begränsat intresse att få veta vem som begärt en upplysning om honom. Vidare anförde departementschefen att en uppgift om vem som begärt kreditupplysningen om en viss person skulle kunna leda till att förhållandet mellan den enskilde och den presumtive kreditgivaren skulle kunna skadas. Erfarenheten har visat att ett mycket stort och enligt mitt förmenande välmotiverat intresse föreligger när det gäller att få veta vem som begärt upplysningen. Genom en sådan information får den som är föremål för kreditupplysningen möjlighet att kontrollera att det verkligen är en behörig person som begärt och fått kreditupplysningen. Risken för att denna uppgift skulle kunna skada ett förhållande mellan den enskilde och en presumtiv kreditgivare torde inte föreligga, då en kreditsökande torde vara medveten om att kreditupplysning ingår som ett naturligt led i kreditgivningssammanhang. I de fall ett kreditupplysningsföretag använder sig av automatisk databehandling gäller även datalagen. Då uppstår inga problem, ty då kan datainspektionen med stöd av datalagen föreskriva att av kopian skall framgå vem som fått upplysningen. Detta gör också datainspektionen, som anser att denna uppgift bör gå till den omfrågade. Kreditupplysningslagen behöver uppenbarligen därför ändras, så att branschen kan behandlas lika oavsett om ADB förekommer eller icke.

I kreditupplysningslagens 13 § regleras hur man skall förfara med ett kreditupplysningsregister därest verksamheten upphör. Däremot ger nämnda paragraf ingen möjlighet för datainspektionen att föreskriva hur man skall förfara med manuella kreditupplysningsregister om ett kreditupplysningsföretag övergår från manuell hantering till automatisk databehandling. Då det är känt att några större företag inom branschen

avser att inom en nära framtid övergå till ADB-teknik torde det vara erforderligt att 13 § i kreditupplysningslagen utvidgas så att datainspektionen även i dylika fall kan ge föreskrifter om hur man skall förfara med registren.

Med stöd av vad som anförts hemställer jag om kammarens tillstånd att till herr justitieministern ställa följande frågor:

1. Är statsrådet beredd att snarast framlägga förslag till ändring av kreditupplysningslagen, så att av den kreditupplysningskopia som går till den omfrågade framgår vem som fått upplysningen?

2. Anser statsrådet det nödvändigt att utvidga 13 § i kreditupplysningslagen för att datainspektionen skall kunna ge föreskrifter om hur man skall förfara med manuella kreditupplysningsregister då man går över till register förda med automatisk databehandling?

den 7 november

1975/76:53 av herr *Hermansson* (vpk) till herr industriministern om internationella koncerner:

Genom tilläggsdirektiv av den 16 april 1971 fick koncentrationsutredningen i uppdrag att genomföra en undersökning av konsekvenserna för svensk ekonomi och ekonomisk politik av de internationella företagens växande betydelse.

I höst har koncentrationsutredningen till industriministern överlämnat en undersökning rörande internationella koncerner i industriländer (SOU 1975:50). Utredningen anmäler samtidigt att den med detta delbetänkande avslutat sitt arbete.

En sammanfattning av koncentrationsutredningens betänkande om internationella koncerner har getts i industridepartementets publikation *Aktuellt i industripolitiken* nr 3 1975 till vilken också hänvisas.

Till skillnad från tidigare avlämnade betänkanden från koncentrationsutredningen bygger delbetänkandet om de internationella koncernerna i huvudsak icke på några egna undersökningar som tillför debatten nytt faktamaterial. Det är redan känt material som redovisas. Utredningen behandlar i detta sammanhang det problem som skapas av att den löpande statistiken i allmänhet icke är upplagd för att belysa de internationella koncernernas verksamhet. "I Sverige är den löpande statistiken i stor utsträckning baserad på riksbankens tillståndsgivning för valutatransaktioner och är föga lämpad för den typ av analyser som kan besvara frågor om de internationella koncernernas roll för den svenska ekonomin. Större delen av det vi vet om internationella koncerner i Sverige är grundat på engångsundersökningar gjorda med stora mellanrum och med varierande definitioner."

I sammanfattningen av utredningens resultat påstås "att det saknas vetenskapligt underlag för en mycket stor del av såväl berömmet av som kritiken mot de internationella koncernerna". Det sägs vara svårt

Fredagen den
7 november 1975

*Anmälan av
interpellationer*

att visa att dessa storföretags ställning just som internationella koncerner är en förutsättning för deras stora del av alla internationella transaktioner och av produktionen och sysselsättningen i många branscher liksom för deras monopolställning. Dessa förhållanden sägs kanske hellre böra studeras direkt i relation till sådana faktorer som privatägda storföretag, öppna ekonomier, tekniska förändringar o. d.

Det sägs också att det "inte heller (är) så märkligt om det skulle visa sig att internationell koncernbildning har långt mindre genomgripande effekter på samhällsekonomin än man har föreställt sig". De internationella koncernerna påstås "knappast heller (vara) ett så dynamiskt inslag i världens industriella utveckling som man leds att tro när man extrapolerar de amerikanska företagens expansion i Västeuropa under sextiotalet". "Med en viss överbetoning av de tendenser som är negativa för de internationella koncernernas existens är det rent av möjligt att framställa dessa företag, inte på vanligt sätt som framtidens härolder, utan som jätteödlor dömda till tillbakagång i ett nytt klimat för vilket de inte är anpassade."

Särskilt inom de fackliga huvudorganisationernas tidskrifter har man reagerat starkt mot koncentrationsutredningens betänkande om de internationella koncernerna. I Fackföreningsrörelsen nr 25 1975 säger LO:s expert på multinationella företag: "En rapport som ska utgöra handlingsunderlag för politiska beslut kan inte se ut som koncentrationsutredningens. Det finns inget konkret i den som man kan bygga på." "Den enda effekten som betänkandet har är att det pacificerar och slätar över problemen med de multinationella företagen." "Jag anser också att utredarna är alltför optimistiska. De har en förödande kolartro på att statliga insatser ska kunna ändra långsiktiga ekonomiska balansrubbningsar i ett oförändrat ekonomiskt system."

En artikel i TCO-tidningen nr 18 1975 är om möjligt ännu hårdare i sina omdömen: "Utredningens betänkande visade sig dock vara beklämmande torftigt och föga upplysande i de centrala frågeställningarna." "Sammanfattningsvis måste konstateras att det föreliggande dokumentet från koncentrationsutredningen inte fyller de vetenskapliga krav som det finns anledning att ställa på en produkt från en statlig utredning." "Från fackligt håll måste nu krävas en ny statlig utredning som tar upp alla de frågeställningar som misshandlats eller ej behandlats av koncentrationsutredningen."

Mot bakgrunden av det anförda hemställer jag om kammarens tillstånd att till herr industriministern ställa följande frågor:

1. Hur bedömer regeringen de slutsatser som koncentrationsutredningen framlägger i sitt betänkande om de internationella koncernerna?
2. Anser regeringen det framlagda betänkandet om internationella koncerner i industriländer innebära att koncentrationsutredningen helt fullgjort det uppdrag som givits?
3. Avser regeringen att ta initiativ till ytterligare undersökning av konsekvenserna för svensk ekonomi och ekonomisk politik av de interna-

tionella företagens växande betydelse?

4. Avser regeringen att ta initiativ för att den löpande statistiken på ett bättre sätt skall belysa de internationella koncernernas verksamhet?

1975/76:54 av fru *Kristensson* (m) till herr justitieministern om regeringens åtgärder med anledning av vissa riksdagens uttalanden:

På hemställan av justitieuuskottet har riksdagen i anledning av propositioner eller motioner givit regeringen till känna vad utskottet anfört vid behandlingen av skilda frågor inom utskottets beredningsområde. Detta gäller bl. a. följande fall:

<i>Betänkande</i>	<i>Punkt</i>	<i>Tillkännagivande</i>	<i>Rskr</i>
JuU 1972:12	S	i anledning av mot. ang. verksamhet under beteckningen juridisk byrå	205
JuU 1972:18	A	i anledning av mot. ang. översyn av reglerna om straffrättsligt ansvar för underlåtenhet att bistå annan i nödsituation	274
JuU 1973:3	B	i anledning av prop. och mot. ang. avfattningen av villkorlig dom och dom på skyddstillsyn	23
JuU 1973:28		i anledning av mot. ang. översyn av reglerna om häktning av utlänning som förvisas	277
JuU 1973:38	G	ang. straffsanktionen vid bristfällig förvaring av ammunition hos vapenhandlare	345
JuU 1974:1	2 C	hemställan i anledning av mot. om utredning och förslag, om möjligt till 1975 års riksdag, ang. vidgad ersättning till brottsoffer	42
JuU 1974:2	AF	i anledning av mot. ang. utredning av möjligheterna att ersätta isolering med andra åtgärder m. m.	99
	AH	i anledning av mot. ang. ökad insyn i anstaltsverksamheten m. m.	
JuU 1974:5	2 D	i anledning av mot. ang. inrättandet av frigångshem för kvinnliga intagna	100
	3 E	i anledning av mot. ang. inrättandet av frigångshem för kvinnliga intagna	
JuU 1974:22		i anledning av mot. ang. inrättandet av ett frigångshem i Jönköping	301

Vill herr justitieministern redogöra för vilka åtgärder regeringen vidtagit med anledning av riksdagens uttalanden i nu angivna fall utöver vad som kan utläsas ur regeringens skrivelser till riksdagen med redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser?

§ 8 Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställdes

den 7 november

1975/76:85 av herr *Strömberg* i Botkyrka (fp) till herr kommunikationsministern om televerkets telefonkö:

Nr 18

Fredagen den
7 november 1975

*Meddelande om
frågor*

Nr 18

Fredagen den
7 november 1975

*Meddelande om
frågor*

Televerket har fr. o. m. 1975-11-01 dragit in möjligheterna att utnyttja telefonkön för abonnenter inom 07-området. Däremot finns telefonkön kvar för 08-området.

07-området omfattar Jakobsberg, Mälaröarna, Sigtuna, Värmdö, Tumba, Södertälje, Haninge, Vallentuna, Nynäshamn och Vaxholm.

Följden av indragningen blir att abonnenter i samma region får olika service av televerket. Telefonkön har bl. a. stor betydelse för kontakten med läkarcentraler och sjukhus. Televerket har ej lämnat information om indragningen.

Med anledning av det anförda vill jag ställa följande fråga till herr kommunikationsministern:

Vilka åtgärder ämnar statsrådet vidta med anledning av televerkets försämrade service inom 07-området?

1975/76:86 av herr *Gösta Gustafsson* i Göteborg (s) till herr bostadsministern om åtgärder för att förhindra kringgående av markvillkoret för statligt bostadslån:

Vid behandling av proposition 1974:150 beslutade riksdagen att statligt bostadslån skulle kunna utgå endast om kommun eller landstingskommun, eller av kommun eller landstingskommun delägt bolag, har sålt marken eller upplåtit denna med tomträtt till den blivande byggherren för att genomföra det projekt för vilket bostadslån söktes. Detta villkor för statligt bostadslån, benämnt markvillkor, avsågs utgöra ett viktigt skydd för konsumenterna. Nu visar det sig dock att ett faktiskt ägarbyte av fast egendom kan ske utan formellt ägarskifte, t. ex. då ett kommanditbolag är ägare till den fasta egendomen. På så sätt kringgås markvillkoret.

Med hänvisning till det anförda vill jag ställa följande fråga till herr bostadsministern:

Är statsrådet beredd vidta åtgärder som syftar till att förhindra att markvillkoret kringgås?

§ 9 Kammaren åtskildes kl. 15.02.

In fidem

SUNE K. JOHANSSON

/Solveig Gemert